
Medisinstudiet svikter helhetlig forståelse

DEBATT

TORBJØRN EVJENTH

torbjornsteensen@outlook.com

Torbjørn Evjenth er fjerdeårs medisinstudent ved UiT Norges arktiske universitet og studentfaglig medarbeider i Tidsskriftet.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Flervalgseksamen er en effektiv vurderingsform som tillater evaluering av et stort pensum gjennom en relativt liten eksamen. Likevel er jeg bekymret for hva slags egenskaper dette dyrker, og hvilke som forsømmes.

Medisinstudiet opererer med et omfattende og stadig voksende pensum. Dette krever naturligvis vurderingsformer som er i stand til å teste bred kunnskap fra alle aktuelle fagområder. Internasjonale studier anbefaler eksamener med 250–300 spørsmål per semester (1), og det er det kanskje bare flervalgseksamen som har kapasitet til å dekke. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) gjennomførte i 2015 en evaluering av profesjonsutdanningene i medisin ved universiteter i Norge. Rapporten viser at «skriftlige summative eksamener på slutten av et emne/semester ser ut til å være den vanligste eksamensformen» på medisinstudier i Norge, hvor de fleste fakultetene i stor grad lener seg på flervalgsoppgaver (2). For medisinstudiet i Tromsø gjelder dette for alle skriftlige eksamener gjennom studiet. Med andre ord er flervalgseksamen en utbredt eksamensform blant norske medisinstudenter. Hvilke konsekvenser har det?

«Problemet oppstår når flervalgsoppgavene ofte prioriterer detaljkunnskap på bekostning av helhetlig resonnering»

Et signal om å pugge anki-kort

Hva slags vurderingsformer som velges, legger utvilsomt føringer for hvordan studiearbeidet foregår i det daglige. I Paul Ramsdens *Learning to Teach in Higher Education* presiseres det at studenters oppfatning av hva som er viktig, primært formes av eksamen (3). Altså sender den gjeldende eksamensformen tydelige signaler til studentene om hva slags læring som verdsettes. Problemet oppstår når flervalgsoppgavene ofte prioriterer detaljkunnskap på bekostning av helhetlig resonnering. Dette fremmer læring som vektlegger pugging av detaljer og neglisjerer evnen til å trekke tråder på et overordnet nivå. Et illustrerende eksempel er studieverktøyet Anki, som har fått godt fotfeste blant medisinstudentene. Anki er et digitalt læringsprogram basert på aktiv gjenhenting (*active recall*), der isolerte fakta repeteres med tilstrekkelig hyppighet til å forhindre at detaljer glemmes. Metoden er veldokumentert og effektivt for pensum som krever omfattende memorisering (4), men fremmer i liten grad overordnet forståelse, ettersom læringen utelukkende foregår på detaljnivå. Antakeligvis har Anki fått så stort innpass nettopp på grunn av eksamensformer som fremmer detaljfokuserte læringsstrategier. Tregere læringsmetoder som vektlegger helhetlig forståelse, må vike for å rekke gjennom store pensummengder. Når grunnlaget for læring baserer seg nærmest utelukkende på detaljefokusert læring og evaluering, er jeg sikker på at noe går tapt.

NOKUTs evaluering understreker nettopp denne utfordringen. I rapporten poengteres det at flervalgsoppgaver som vurderingsform «vil kunne bidra til å utvikle lav bevissthet på nettopp evnen til å gjøre mer kompliserte vurderinger» (2). Jeg er bekymret for hvordan vi skal klare å resonnerer oss frem i komplekse og nyanserte situasjoner når vi ikke lenger får utdelt svaralternativer.

«Ønsker man å dyrke evnen til å se helhetlige perspektiver hos studentene, må dette få en tydeligere plass i vurderingen»

Dette ønsker jeg

Det er behov for en studieplan og eksamensform som spiller studentene gode. For å kunne veilede hvordan studentene skal lære er man nødt til å samstemme eksamen med både undervisningen og læringsutbyttet (5). Medisinstudiet har et viktig samfunnsoppdrag i å utdanne godt kvalifiserte leger. Det er derfor viktig at eksamenene dekker alle essensielle aspekter ved kompetansen som man ønsker at fremtidige leger skal ha. Ønsker man å dyrke evnen til å se helhetlige perspektiver hos studentene, må dette dermed få en tydeligere plass i vurderingen. NOKUT foreslår at case-baserte åpne spørsmål kan være et godt supplement til flervalgsoppgaver ved skriftlige eksamener. Universitetet i Bergen har integrert en slik vurderingsform som deleksamen og rapporterer gjennom NOKUT gode erfaringer med det. (2) Jeg mistenker nemlig at det finnes en mer kompleks verden i vente enn det flervalgsoppgavene kan forberede oss på.

LITTERATUR

1. Downing SM. Reliability: on the reproducibility of assessment data. *Med Educ* 2004; 38: 1006–12. [PubMed][CrossRef]
2. NOKUT. Sluttrapport fra evaluering av profesjonsstudiet i medisin. https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2025/evaluering-av-profesjonsstudiet-i-medisin_sluttrapport_2-2025.pdf Lest 3.6.2026.
3. Ramsden P. Learning to teach in higher education. London: Routledge, 2003.
4. Pastötter B, Bäuml KH. Retrieval practice enhances new learning: the forward effect of testing. *Front Psychol* 2014; 5: 286. [PubMed][CrossRef]
5. Biggs J. Enhancing teaching through constructive alignment. *High Educ* 1996; 32: 347–64. [CrossRef]

Publisert: 24. juli 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.26.0396
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juli 2026.